

Sygn. akt II CSK 75/06

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 14 lipca 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Helena Ciepla (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Zbigniew Kwaśniewski (sprawozdawca)

Protokolant Anna Banasiuk

w sprawie z powództwa Banku I. S. - E. Spółki Akcyjnej w W.
przeciwko K. M., P. F. J. F. i S. M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 14 lipca 2006 r.,
skargi kasacyjnej pozwanej J. F. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 8 listopada 2005 r.,

- I. **prostuje komparycję zaskarżonego wyroku w zakresie oznaczenia nazwiska pozwanego S. F. przez wpisanie w miejsce "F." nazwiska "M."**
- II. **uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd pierwszej instancji utrzymał w całości w mocy nakaz zapłaty wobec pozwanej J. F., uznając, że zobowiązanie tej pozwanej wynika z poręczenia weksla gwarancyjnego in blanco wystawionego przez kredytobiorców. Sąd ten stwierdził, że pozwana J. F. zabezpieczyła przez poręczenie wekslowe zapłatę długu wekslowego, a w podpisanej własnoręcznie deklaracji wekslowej wyraziła także zgodę na wypełnienie weksla przez stronę powodową w każdym czasie oraz na opatrzenie go datą płatności według uznania banku. Ponieważ termin płatności na wekslu został określony na 27 stycznia 2003 r., to termin ten jest decydujący dla początku biegu terminu przedawnienia, uznał Sąd pierwszej instancji.

Apelację pozwanej J. F. oddalił Sąd Apelacyjny w punkcie pierwszym sentencji wyroku i wyraził pogląd, że akcesoryjny charakter awalu przejawia się w tym, że zobowiązanie awalisty uzależnione jest od istnienia zobowiązania poręczonego i że poręczyciel odpowiada w tych samych granicach i pod tymi samymi warunkami pod którymi odpowiada poręczony. Sąd ten uznał, że wadliwość stosunku podstawowego, kazualnego, nie ma wpływu na ważność zobowiązania poręczyciela, którego odpowiedzialność ograniczona jest czasowo terminem przedawnienia zobowiązania, a więc roszczenie przeciwko akceptantowi przedawnia się po upływie trzech lat od dnia płatności weksla. Sąd odwoławczy ocenił, że weksel został wypełniony zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a ponieważ termin jego płatności został ustalony na 27 stycznia 2003 r. przeto nie można mówić o przedawnieniu roszczenia powoda. W ocenie Sądu drugiej instancji nie można uznać, że wypowiedzenie umowy kredytowej pozbawia wierzyciela możliwości wypełnienia weksla in blanco na sumę odpowiadającą wysokości zadłużenia wobec banku i wystąpienia z roszczeniem także przeciwko poręczycielowi wekslowemu.

W skardze kasacyjnej pozwanej J. F. zaskarżono wyrok w punkcie oddalającym apelację, zarzucając obrazę prawa materialnego, a w szczególności art. 10 i art. 70 Prawa wekslowego oraz art. 118 i art. 120 § 1 k.c. poprzez błędną

wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegającą na nieuwzględnieniu zarzutu przedawnienia i stwierdzeniu, że weksel in blanco może zostać uzupełniony i roszczenie wekslowe skutecznie dochodzone również po upływie terminu przedawnienia zabezpieczonego wekslem roszczenia. Skarżąca akcentuje w uzasadnieniu skargi kasacyjnej okoliczność, że podniesiony zarzut przedawnienia dotyczył roszczenia ze stosunku podstawowego wynikającego z umowy kredytowej, a zarzuty apelacji zmierzały do wykazania, że przedawniło się roszczenie, które weksel zabezpiecza. W ocenie skarżącej bank nie mógł skutecznie uzupełnić blankietu wekslowego po upływie terminu przedawnienia należności podstawowej, a zatem innymi słowy bank mógł wypełnić weksel i opatrzyć go datą płatności zanim przedawniło się jego roszczenie z umowy kredytowej, czyli do dnia 7 października 2002 r. Za niemożliwy do zaakceptowania uważa pozwana pogląd, że Bank mógł wypełnić weksel w każdym czasie, a więc także po upływie terminu przedawnienia roszczenia podstawowego, bo naruszałoby to ogólną zasadę wyrażoną w art. 117 § 1 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się uzasadniona wobec trafności zarzutu błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania art. 10 prawa wekslowego. Sąd Apelacyjny błędnie przyjął, że uzupełnienie przez powoda niepełnego w chwili wystawienia weksla gwarancyjnego, przez wpisanie w nim terminu płatności 27 stycznia 2003 r., nastąpiło zgodnie z przepisami prawa wobec wyrażenia przez pozwaną zgody na treść deklaracji wekslowej, w której zastrzeżono możliwość wypełnienia weksla w każdym czasie i opatrzenia go datą płatności wg uznania Banku. Stanowisko Sądu odwoławczego nie jest trafne. Zarówno w piśmiennictwie jak i w orzecznictwie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2004 r., sygn. akt V CK 228/04, OSP 2005/11/130 z glosą częściowo aprobowaną) wyrażono pogląd, że na podstawie art. 10 pr. wekslowego można powoływać się na niezgodność uzupełnienia blankietu weksla z otrzymanym upoważnieniem, a polegającą na dokonaniu tego uzupełnienia już po przedawnieniu się zabezpieczonego roszczenia wynikłego ze stosunku podstawowego. Wystąpienie tej ostatniej okoliczności pozwana J. F. zarzucała w apelacji. Skoro więc, tak jak w sprawie niniejszej, podstawą dochodzonego roszczenia jest weksel,

mający wcześniej postać weksla in blanco, to niezależnie od poprawności ustalenia, że roszczenie wekslowe nie uległo przedawnieniu w terminie wynikającym z art. 70 prawa wekslowego, Sąd nie jest zwolniony od obowiązku rozważenia, czy weksel został wypełniony zgodnie z umową, a w szczególności czy w chwili jego uzupełnienia istniało nieprzedawnione roszczenie podlegające zabezpieczeniu (tak wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 października 1971 r., II CR 277/71, OSPiKA 1972/7-8/139; z dnia 19 listopada 2000 r., sygn. akt V CK 228/04, OSP 2005/11/130; z dnia 9 lutego 2005 r., sygn. II CK 426/04, LEX nr 147229; z dnia 14 grudnia 2004 r. sygn. II CK 259/04, LEX nr 164 785; z dnia 9 grudnia 2004 r., sygn. II CK 170/04, LEX nr 146408). Wykładnia postanowień deklaracji wekslowej towarzyszącej wystawieniu weksla in blanco wręczanego dla zabezpieczenia określonego roszczenia, prowadzi zazwyczaj do wniosku (zob. wyrok SN z dnia 26 stycznia 2001 r., II CKN 25/00, niepubl.), że treścią upoważnienia jest objęte jedynie uzupełnienie weksla przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu. Użycie w deklaracji wekslowej zwrotu przewidującego możliwość wypełnienia weksla w każdym czasie oznacza dowolną chwilę, ale tylko przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu. Także użycie w deklaracji wekslowej zwrotu o możliwości opatrzenia weksla in blanco datą płatności według uznania wierzyciela może być rozumiane jako dowolna data, ale mieszcząca się w okresie od dnia wymagalności zabezpieczonego wekslem roszczenia do dnia upływu terminu jego przedawnienia. Taka interpretacja odpowiada najbardziej sensownej dla wręczających weksel in blanco interpretacji zwrotów mówiących o możliwości wypełnienia go w każdym czasie i opatrzenia datą płatności według swego uznania.

Z powyższych względów pominięcie przez Sąd Apelacyjny dokonania oceny stanu faktycznego z uwzględnieniem wskazanych wymogów wynikających z prawidłowej interpretacji art. 10 pr. wekslowego i co najmniej przedwczesne uznanie weksla za wypełniony zgodnie z obowiązującymi przepisami, skutkowało uznaniem zasadności zarzutu naruszenia art. 10 pr. wekslowego, trafnie uzasadnionego w skardze kasacyjnej. Również w piśmiennictwie prezentowany jest trafny pogląd, że zarzut wypełnienia weksla in blanco po upływie terminu przedawnienia zabezpieczonego nimi roszczenia ze stosunku podstawowego jest

zarzutem wypełnienia weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem z wszystkimi płynącymi stąd skutkami. Odmienne stanowisko musiałoby bowiem prowadzić do trudnego do zaakceptowania poglądu, że zamiarem ustawodawcy była dodatkowa ochrona roszczeń przedawnionych, skoro istotą instytucji przedawnienia jest właśnie pozbawienie ochrony podmiotów, których roszczenia uległy przedawnieniu. Przepis art. 10 pr. wekslowego zapewnia bowiem nabywcy weksla in blanco ochronę nieco słabszą niż wynikająca z ogólnych zasad prawa wekslowego, a zróżnicowanie to jest w pełni usprawiedliwione funkcją weksla gwarancyjnego, która osłabia abstrakcyjny charakter zobowiązania wekslowego.

Natomiast zarzut naruszenia art. 70 pr. wekslowego przez jego błędną wykładnię nie okazał się trafny, skoro Sąd Apelacyjny zasadnie stwierdził, że odpowiedzialność awalisty ograniczona jest trzyletnim terminem przedawnienia roszczenia wekslowego, którego bieg liczy się od dnia płatności weksla, jednak tylko przy założeniu, że roszczenie wekslowe remitenta w ogóle powstało wskutek wypełnienia weksla in blanco zgodnie z zawartym porozumieniem.

Trafność zarzutów naruszenia art. 118 i art. 120 § k.c. uzasadniona jest tym, że Sąd Apelacyjny zaniechał ich zastosowania do oceny przedawnienia zabezpieczonego wekslem roszczenia ze stosunku podstawowego, wskutek przyjęcia błędnego założenia, że okoliczność ta nie ma wpływu na ocenę poprawności uzupełnienia weksla in blanco stosownie do wymogów wynikających z art. 10 pr. wekslowego.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł jak w pkt II sentencji, działając na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy dokonał również w pkt I sentencji sprostowania błędnie oznaczonego w wyroku Sądu Apelacyjnego nazwiska jednego z pozwanych, działając w tym przedmiocie na podstawie art. 350 § 1 i § 3 k.p.c. w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.

Jz

/tp/